

ZPRAVODAJ

FRYMBURSKÉ
OZVĚNY

56

Vydává KaSS v Novém Hrádku

4/92

Dobrý den, vážený čtenáři.

Právě začínáte listovat prvním číslem Frymburských ozvěn v roce 1992. Je předjaří, chřipkovou vlnu jsme, sice trochu pomáčkání, úspěšně překonali, s novou nadějí v hlase hovoříme o jaru.

Březen, duben, uteče to jako voda z tajícího sněhu, a sluníčko definitivně strhne milosrdné bílé roušky z celého okolí. Na světlo Boží se opět vynoří nepořádek, špína a nelad, různé pomníčky naší lhostejnosti, nezodpovědnosti a lenosti.

Tradičně již v tuto dobu a na tomto místě hovořím o Dni Země, o ekologii, o tom, co my sami můžeme udělat pro "tu naši" přírodu tady. Pohled kolem sebe mne ujišťuje, že letos se do toho mohu směle pustit znova. Ne, prosím Vás, nepřeskakujte následující řádky, chci Vám říct něco opravdu důležitého.

Já vím, Vy i mnozí další jste pěkně naštvaní, co že "ta vobec zase votravuje", a se zřejmou nechutí pročítáte obecní vyhlášku o nakládání s odpadem. Ne, vážně se nejedná o útok na Vaše soukromí, věřte mi. V zásadě jde o to, že obec jenom uvádí v život ZÁKON O ODPADECH, zákon č. 238/91 Sbírky ze dne 22. 5. 1991. Jak vidíte, správně bychom měli to, co začneme dělat od poloviny února, praktikovat již skoro celý rok. Tento zákon platí v celé republice, ale přírodu tak jako tak musíme chránit všude. To, v čem žijeme, co nás obklopuje, co ničíme a znehodnocujeme, NENÍ TOTIŽ VŮBEC NAŠE. To, moji milí, patří našim dětem a vnoučatům. A nebo jinak - To patří VAŠIM dětem a vnoučatům. Ti v TOM budou muset žít, oni budou pít TU vodu, jíst potraviny s TĚMI jedy. A to doslova, bohužel. Zamyslete se nad tím, prosím, na některé ze svých procházek procitající přírodou.

A ještě slovo - pokud možno nekupujte spreje hnané freony. Ozónová clona nad Evropou řídne daleko rychleji, než se předpokládalo. Zvýšeným průnikům ultrafialového záření do atmosféry se rovněž prudce zvyšuje počet případů onemocnění rakovinou kůže a šedým zákalem očí. Opět - myslete na své děti.

/A letos se raději ani moc často neopalujte, s dětmi choďte na procházky časně dopoledne, a vpolední. Ale hlavně - používejte mechanické rozprašovače.

Jinak Vám přeju hezké a ještě hezčí jaro.

Jana Ptáčková

Nic neděje se v okamžiku, neboť všecko, co se děje, děje se pohybem a pohyb se děje postupně. Bude tedy třeba pozdržet se s žákem při každé části vědění tak dlouho, až ji pozná dokonale a bude si vědom svého vědění.

J A N A M O S K O M E N S K Ý,
Velká didaktika

D í l n y l i d s k o s t i

Děti jsou to nejcennější, co máme. Přichází s nimi totiž na svět dobro. Zlé životní zkušenosti, společenství ve kterých se nachází, každého jedince formují a vytvářejí z něj to, co mnohdy kolem sebe ve společnosti vidíme. Za to, jaký člověk v dospělosti je, často ani sám nemůže. Někdo v minulosti něco zanedbal v jeho výchově, zůstal mu dlužen, neměl ho upřímně a trvale rád.

Nezastupitelnou úlohu při výchově dětí má spořádaná rodina. Ta je tím pravým zázemím, tam je ten domov s maminkou a tatínkem, kam mohu vždy přijít se potěšit, a někdy i složit těžké břímě života. Podstatnou roli při formování mladého člověka má také instituce, která je přímo určena k výchově a vzdělávání - škol a. Od mateřské školy počínaje a universitou konče. Co

konceptí, teorií, v současnosti transformací školství už tu bylo! Věc by však mohla být zcela prostá. Školství by se mělo ve své základní podstatě obrátit k nesmírnému kulturnímu dědictví, které naše vlast má. Mělo by navázat na myšlenky filosofa, vědce, vychovatele, ale také statečného a moudrého člověka, Jana Amose K o m e n s k é h o. Není ani tak podstatné vědět, že se narodil právě před 400 lety 28. března 1592, a kde se narodil, že je sporné. Hlavní je znovu si připomenout některé z jeho zásad, prostoupených nesmírnou humanitou a demokratičností - všelidskými to hodnotami. Ať ze školy zmizí zaběhlé a často škodlivé stereotypy, dril a mentorování a ať se tam vrátí radost, tvořivost a pružnost. Výuka nechť je jasná, srozumitelná a přitažlivá, aby se žáci ve škole mohli opravdově "divit". "Jsme tady pro vás", by se mělo stát krédem každého učitele, čímž je míněno, že učitel je pro žáky a pro rodiče a ne naopak.

Celá naše společnost je v současnosti nemocná. Na každou nemoc existuje alespoň nějaký lék. Léčit nemocné společenství je velmi obtížné. Přesto i zde lék existuje. Je to dobrá vůle, tolerance a především láska k bližnímu. Bude-li každý z nás umět více a s porozuměním naslouchat druhému než mluvit sám a prosazovat sám sebe, bude se nám všem ve světě plném zmatků lépe žít.

Jane Amosi, viď že si stále přeješ, aby zejména školy byly
d í l n a m i l í d s k o s t í ?

Anna Marková

Větrné mlýny či větrná farma?

Jedním z mnoha ohnisek napětí, která doutnají pod zdánlivě klidným povrchem normálního života našeho městečka, je otázka výstavby větrné farmy na Šibeníku. Pojem větrná farma je v našem československém slovníku zatím prakticky neznámý, proto jsem pokládala za nutné zjistit pro vás o jeho podstatě všechno důležité.

Zdrojem informací pro mne byla oficiální projektová dokumentace zařízení větrné elektrárny od výrobce - Vítkovických strojírén Ostrava. Podotýkám ještě, že smyslem existence větrné elektrárny je přeměňovat energii větru na elektřinu.

Základem farmy je vždy několik - v našem případě šest - ocelových sloupů, u země 2 m silných. Tyto se směrem vzhůru zužují, na svém vrcholu nesou třílistou vrtuli a strojovnu. Celé konstrukce je šedo-bílá, aby při pohledu proti obzoru co nejméně rušila panoráma krajiny. Provoz elektrárny je plně automatizovaný a pod neustálou kontrolou počítače. Průběžně se měří směr a rychlost větru, podle výsledků měření je samočinně nastavován rotor elektrárny do nejvhodnějšího směru. Spouštění chodu je rovněž v kompetenci počítače.

V první fázi spuštění se provádí motorický rozběh do asi 1000 otáček za minutu. Potom je generátor z motorického chodu odpojen a vrtule roztočí generátor do nadsynchronních otáček. Právě v tom okamžiku dochází k automatickému připojení na síť. Na celostátní rozvodnou síť, abych něco nevynechala. Pokud jde o nejmenší a největší rychlost větru, při nichž může větrná elektrárna pracovat - minimální hodnota je 3,5 m za vteřinu, maximální pak 60 m/s. Je-li rychlost větru vyšší, hrozilo by poškození elektrárny, zapne se okamžitě aerodynamická brzda, která maří nadbytečnou část výkonu. Nestačí-li brzda aerodynamická, je rotor automaticky zabrzděn mechanickou brzdou a elektrárna se odpojí od sítě. Počítač neustále snímá

a hodnotí veškeré důležité hodnoty elektrárny, a vyhodnotí-li některou jako poruchovou, rozhodne rovněž o jejím odstavení z provozu. Výkon elektrárny, byla-li by složena z plánovaných šesti vrtulí, by dosahoval až 1 560 kW/hod.

Výrobce zaručuje nehlukný provoz celého zařízení, třílisté vrtule podle dokumentace při svém otáčení nevydávají silnější zvuk než samotný vítr. Minimální životnost je 20 let. Potud základní informace o farmě.

Z měření síly a četnosti vanutí větru na Šibeníku bylo spočítáno, že roční výkon elektrárny by byl stejný jako výkon tepelné elektrárny po dobu spalování 400 vagónů uhlí.

Na první pohled se zdá tedy vše jasné a přehledné, ovšem každá mince má dvě strany. Rubem v tomto případě je obava obyvatel oblasti pod Šibeníkem. Ani jim se není nutné podívat, pochopitelně mají strach, že obecně jasné prospěšná věc jejich život ovlivní nějak negativně. Ke střetu názorů mezi "obcí" a skupinou oponentů došlo již v minulém roce, na základě posudků dlouhé řady institucí, referátů a všemožných organizací byla stavba farmy povolena. Zcela úmyslně se zdržuji jakéhokoli vlastního komentáře, jen bych rozhojňovala počty stanovisek a názorů. Nakonec mi to ani nepřísluší. Jedinou poznámku si ale odpustit nemohu. Návrh jednoho člena Obecního zastupitelstva, aby se zástupci všech zainteresovaných plus někdo nezaujatý vypravili někam, kde už zařízení stejného typu pracuje, a teprve na místě dělali nějaké závěry, pokládám za vzácně konstruktivní, a jako takový by neměl zapadnout.

Jana Ptáčková

V závěru roku 1991 se jménem obecního zastupitelstva a jménem všech občanů Nového Hrádku rozloučil Josef Svatoň, starosta obce, s penem MUDr. Václavem Pružinou, který dlouhá léta působil v naší obci jako obvodní lékař.

Při této příležitosti mu poděkoval za péči věnovanou všem občanům obce i blízkého okolí.

Na místo obvodního lékaře ve zdejším zdravotním středisku byla přivítána starostou obce paní MUDr. Rybáčková, která svoji činnost zahájila dnem 6. ledna t. r.

Obecní zastupitelstvo
Nového Hrádku

Výroční shromáždění Kruhu přátel hradu Frymburku

se uskutečnilo v sobotu 8. února. Program schůzky byl celkem stejný jako u všech výroček nejrůznějších organizací, pro vás budou zajímavé pravděpodobně nejspíš informace o přípravě prací na hradě v letošním roce a o Frymburských slavnostech.

Rozsah prací na hradě je přímo úměrný výši finanční částky, kterou pro letošek očekáváme od státu. Bartoňové dosud Frmyburk nepřevzali, náklady na údržbu hradu zůstávají nadále na bedrech Okresního úřadu v Náchodě. Vyjdeme-li z předpokladu, že nedostaneme nic, můžeme a musíme udělat minimálně dvě věci. Jednak vyrovnat teplotní poměry vně a uvnitř hradu, tedy přeloženo do češtiny vykácet náletové porosty na valech a úbočí těsně kolem hradu. Za druhé je nezbytné spravit utrženou klenbu brány a dozdit vyvalené zdivo pod ní. Na to jsme schopni sehnat prostředky sami.

Koncepce Frymburských slavností byla předběžně stanovena jen v základních obrysech. Oproti loňsku bude těžiště slavností

v sobotu 27. června, na neděli toho zůstane mnohem méně. Frymburské slavnosti budou opět tvořeny dobovým průvodem od hradu na sokolovnu, a velkým programem tam. Vloni jsme si většinu programu stačili zabezpečit takřikajíc z vlastních zdrojů, letos se spíš necháme bavit. Předběžně jsme hovořili o vystoupeních alespoň dvou typově různých skupin historického šermu, rádi bychom pro vás získali i nějaké hudební vystoupení, které by k tomu šermu ladilo, samozřejmě vás neošidíme ani o soutěže, další body programu upřesníme později. Stejně jako vloni bude i řada doplňkových akcí, např. výstava, ukázky lidových řemesel, dětské divadlo, nejrůznější prodeje, a pozor, večer staročeská tancovačka. Plány, jak vidíte, jsou veliké. Je nám zcela jasné, že pár lidí z Kruhu na jejich realizaci samo nikdy stačit nemůže. Vloni Hrádek zazářil v celém Podorlicku jasem nevídaným, nepochybně díky tomu, že jsme se dokázali všichni domluvit, a udělat co nejvíc pro dobré jméno naší obce i pro záchranu hradu. Věřím, že to dokážeme i letos. Vraťme se ale ještě na chvíli na výročku Kruhu přítel Hx hradu Frymburku. Kruh získal 8. února značné posily. Jeho členy se stali paní Říhová, pan Hlaváček, pan Disman Miroslav /bytem Toronto, Kanada/, ing. arch. Jan Slavík z Jaroměře, a PhDr. Jiří Němeček z Hradce Králové. Posledně jmenovaní pánové jsou oba odborníky v otázkách historie, archeologie, architektury, prostě z oboru, v němž dosud nikdo z nás dostatečně vzdělán nebyl. Považujeme to za dobré znamení a předzvěst toho, že Kruh vbrzku zaznamená další příliv příznivců. Zveme i Vás.

Jana Ptáčková

ITÁLIE 62

Když jsem vloni na podzim nabízela na těchto řádcích krásný pozdně letní pobyt v italském Bibione, vycházela jsem ze situace, jaká byla právě tehdy. Nabídka byla tedy skutečně lákavá. Tomu odpovídal i ohlas, předběžně se přihlásilo na zájezd zhruba 35 lidí. Kontaktovala jsem několik cestovních kanceláří v kraji, ale také např. v Praze. Po Novém roce se mi sešla pestrá nabídka zájezdů na letošní rok, od turistických, přes standartní až po opravdu luxusní. Z nich jsem vybrala to, co by pro nás mohlo připadat v úvahu, a ejhle! Cena devítidenního pobytu v Bibione byla ve všech případech o 25 - 30% vyšší než vloni. Zajímá mne důvod tohoto podstatného zdražení, ptala jsem se ve třech "cestovkách", a všude mi skoro týmiž slovy vysvětlili, že Italové nám /tedy Československu/ nabídli pobyty dost pod cenu, abychom se namlsali, a všichni aby tam rozhodně chtěli jet, no, a když se jim to přesně tak podařilo, zvedli nám /tedy Československu/ ceny na normální úroveň. Prostě tržní hospodářství, nelze nic namítat. Jenže my už tam holt nepojedem. Můžem se z toho ale bezplatně poučit.

A všechny, kdo mají o cestování zájem i nadále, mohu ujistit, že připravíme něco jiného, možná i zajímavějšího, rozhodně však cenově únosnějšího.

Všem kteří ještě nemají Frymburský almanach, dovoluji si ve vší skromnosti doporučit jeho koupi. Sama o sobě bych si to netroufla takhle na plnou pusu, ale paní spisovatelka Ludmila Vaňková ho vychválila tak, že si vážně myslím, že se bude líbit i Vám a Vaším přátelům. Frymburské almanachy prodává v Novém Hrádku výhradně pan Sychrovský v obchodě "3xS" na náměstí.

Společenská kronika

V prvním čtvrtletí r. 1992 se dožívají 75 a více let tito naši spoluobčané, jimž všem srdečně blahopřejeme.

Drašnarová Anežka	Nový Hrádek čp. 4	3.1.1904
Hartman František	Nový Hrádek čp. 70	4.2.1905
Beková Františka	Nový Hrádek-Dlouhé čp. 12	9.2.1908
Štěpánová Anežka	Nový Hrádek čp. 141	10.2.1914
Hamerský Josef	Nový Hrádek-Rzy čp. 13	17.2.1909
Gopoltová Marie	Nový Hrádek čp. 59	21.2.1915
Siegel Cyril	Nový Hrádek čp. 106	24.2.1911
Hamerský Bohumil	Nový Hrádek-Rzy čp. 13	27.2.1916
Dernerová Anna	Nový Hrádek čp. 22	2.3.1908
Prouzová Ludmila	Nový Hrádek čp. 100	6.3.1909
Ptáčková Františka	Nový Hrádek čp. 232	7.3.1917
Drašnar Josef	Nový Hrádek-Doly čp. 173	10.3.1908
Hromádková Božena	Nový Hrádek čp. 128	10.3.1907
Nýčová Růžena	Nový Hrádek čp. 57	15.3.1906
Lepšová Anna	Nový Hrádek čp. 89	25.3.1910
Cejnarová Anežka	Nový Hrádek-žpRzy čp. 4	29.3.1904
Štěpánová Josefa	Nový Hrádek čp. 111	29.3.1911

Do příštích let přejeme hodně zdraví a spokojenosti.

-.---.---.---.---.--.

Na konci minulého roku odešli navždy

Marie Šaldová	Nový Hrádek čp. 311	23.11.1991
Ferdinand Štěpař	Nový Hrádek pčp. 81	20.12.1991

-.---.---.---.---.--.

Vítáme na svět dvě holčičky, jsou to

Michaela Kubová	Nový Hrádek-Rzy čp. 23	11.11.1991
Nikola Siegelová	Nový Hrádek 325	9.12.1991

Oběma přejeme šťastný a spokojený celý život.

-.---.---.---.---.--.

Máte rádi operetu? Mnozí z vás ano, jak jsem zjistila. Z ekonomických důvodů - tedy protože bychom to nezapletili - si nemůžeme dovolit pozvat některý z divadelních souborů sem. Můžeme ale udělat něco jiného. Můžeme se na operetu vypravit. Mám pro vás návrh: 26. března od 17 hodin je v Novém Městě představení operety "Slavné operetní a muzikálové melodie a evrgríny". Pořádá to Sdružený klub Nové Město a Vojenský útvar Nové Město v kině /70 mm/. Vystoupí tam symfonický orchestr a sólisté Armádního uměleckého souboru z Prahy. Vstupné bude věnováno na charitativní účely. Není vysoké, jen 10,-- Kčs. Mám předběžně zjištěno, že soukromý autobus, který by pro nás přijel na Hrádek a po představení nás zase odvezl, by přišel každého účastníka asi na 15,-- korun. Bude-li nás celkem 45, můžeme se jet pobavit. Zájemci se mohou hlásit u p. Vratislava Ptáčka, buď telefonicky na č. 957 11, nebo osobně ve Velorexu na náměstí, Mělo by to být do 10. března. Srdečně Vás zveme, bude to moc hezké.

A teď, když jsme uprostřed kulturních informací, chtěla bych opravdu srdečně a nahlas poděkovat Nezávislé agentuře JELIBO za velkorysý dar 500,-- Kčs hradu Frymburku. Jak napsal Roman Grym na druhou stranu složky: "Cihla k cihle, a je Národní divadlo." Romane, kéž by.

Pozvánka do kina

Březen

- 2.3. Tři zlaté vlasy děda Vševěda - pohádka
- 3.3. Mrtvý nebo živý
- 5.3. Čarodějky z předměstí - pohádka
- 6.3. Hudson Hawk
- 8.3. Bohové musí být šílení II.
- 12.3. Noční můra v Elm Street
- 14.3. Stíny nad soutěskou
- 21.3. Vražedný tanec
- 25.3. Mlčení jehňátek

26.3. Oheň
28.3. Duch
31.3. Lebkouni

Duben

4.4. Návrat do Modré laguny

J a k s e t a k é l é č i l o .

Lékaři, doktoři, léčitelé, baby kořenářky - to vše má sloužit a slouží k upevňování zdraví či léčení nemocí a chorob.

Na Rzech měl jeden souseď strašnou zácpu. Nejedl, chřadnul a byl na umření. J. Š. Kubín v knize České Kladsko radí: "Dyby byl zamknutej pro zaražení, jen se posadit s holou... do kopřiu, to se hned spustí."

Vyzkoušeli možné i nemožné a nakonec raději pozvali z Hrádku doktora /tuším, že to byl Sýkora/. Prohmatával, prohlížel a při loučení povídá: "Potěš vás Pánbůh, není mu pomoci. Ráno přijdu napsat úmrtní list."

Když skutečně ráno přišel, seděl za stolcem umírající a hrál karty. Mazal je se souseďy, kteří se s ním přišli naposledy rozloučit.

"To je zázrak! Ženská, co jste s ním udělali?"

"Inu, pane dochtor, dyž ste říkal, že mu není pomoci, tak sem mu uvařila pakliček tabáku a vono ho to porazilo."

"To bych uměl taky, ale to by protrhlo koně!"

"Ale eště je daremnej, mátožnej, musím ho trochu vykrmit."

"Krmte, krmte, ale koukám, že karty drží pevně a flekuje celou silou jako dřív."

Podle vyprávění

M. Černý

Milí přátelé, to co vám chci nabídnout na následujících řádcích berete jako očkování před následující předvolební kampaní. Mám totiž za to, že budeme potřebovat mnoho protilátek, abychom tuto ve zdraví přežili.

Každá liška svůj ocas chválí.

Pokud to činí soukromě nebo v úzkém kruhu svých přátel a odpůrců, je to její věc; ale činí-li tak na manifestační schůzi svazu lišek nebo na celostátním sjezdu politické strany lišek, pak mluví o liščíím ocasu vůbec, a sice asi takto: "Kolegové a kolegyně, jak známo, náš liščí ocas vyniká nade všechny ocasy; jen naším ocasem se šlehaají ebonitové desky, čímž vzniká elektřina, rádio a veškerý pokrok. A čeho se nám za tento vynikající ocas dostává? Jenom nadávek a neuznání. /Bouřlivý souhlas/. Se žádným zvířetem nenakládá svět tak brutálně jako s námi liškami. /Výkřiky souhlasu./ Vidíme, že králem zvířat je privilegovaný lev, ačkoliv jeho ocas nemá elektrických vlastností. Ba i pes je na tom lépe než my, ačkoli vrtí ocasem neúčinně a neproduktivně. /Hlasy; Pryč se psy!/ Brání se nám používat kyselých hroznů pod záminkou, že jsou kyselé. /Hanba!/ My chceme, aby se našemu ocasu dostalo takového místa, jakého si zaslouží. /Potlekk. / Dosud jsme my lišky byly vydány nesčíslným ústrkům a urážkám; Ale nyní si všechny lišky uvědomí své vůdčí poslání a půjdou vpřed se svým ocasem včele!" /Frenetický souhlas a volání slávy./

Karel Čapek, V zajetí slov, 1929

Toto číslo vychází v březnu 1992, jako první v tomto roce.

Registrační číslo je 44/91

Redakční rada: J. Ptáčková, J. Hlaváček, Vr. Ptáček

Přepis na Blány: E. Sobotková

Uzávěrka příštího čísla: 25. dubna 1992

Cena jednoho výtisku: stále jen 3,-- Kčs